

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคร
สอบ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒

๑. ก็ พระเถระ ยังเป็นปลุชนอยู่ พอสักว่า(เอนตัวลง)นอนเท่านั้น ก็ก้าวลงสู่ความหลับ ๆ สามเณรคิดว่า วันนี้ เป็นวันที่ ๓ ของเราผู้อยู่ในเสนาสนะเดียวกับพระอุปัชฌาย์ ถ้าเราจักนอนหลับ พระเถระพึงต้องสหาไสยยาบัติ เราจักนั่งอย่างเดียวให้เวลาผ่านพ้นไป จึงนั่งคู้บัลลังก์(นั่งขัดสมาธิ)ใกล้เตียงของพระอุปัชฌาย์ทีเดียวให้ราตรีผ่านพ้นไปแล้ว ๆ พระเถระลุกขึ้นในเวลาใกล้รุ่งคิดว่า สมควรให้สามเณรออกไป จึงหยิบพัดที่วางอยู่ข้างเตียง เอาด้านปลายใบพัดตีเสื้อลำแพนของสามเณรแล้วยกพัดขึ้นสูงพลางบอกว่า สามเณร เธอออกไปข้างนอก(ได้แล้ว) ใบพัดที่มตา ๆ ตาแตก ทันทันทันใดนั่นเอง ๆ สามเณรนั้น กล่าวว่า อะไร ขอรับ เมื่อพระเถระกล่าวว่าเธอจงลุกขึ้น ออกไปข้างนอก ก็ไม่บอกว่า ตาของผมแตกแล้ว ขอรับ เอามือข้างหนึ่งปิด(ตา)ออกไปแล้ว ๆ ก็แล ในเวลาทำ(กิจ)วัตร สามเณรไม่นั่งนิ่งด้วยคิดว่า ตาของเราแตกแล้ว เอามือข้างหนึ่งกุมตา มือข้างหนึ่งถือกำไม้กวาด กวาดเว็จกุฎีและที่ล้างหน้า และตั้งน้ำล้างหน้าไว้ ปิดกวาดบริเวณแล้ว ๆ สามเณรนั้น เมื่อถวายไม้ชำระฟันแก่พระอุปัชฌาย์ ใช้มือเดียวถวาย ๆ ที่นั้น พระอุปัชฌาย์ได้กล่าวกะสามเณรว่า สามเณรนี้ ช่างไม่สำเหนียกเลยหนอ จึงได้เพื่อถวายไม้ชำระฟันแก่อาจารย์ และพระอุปัชฌาย์ด้วยมือเดียว ๆ สามเณรตอบว่า ผมทราบ ขอรับว่า นั้น ไม่ใช่วัตร แต่(เนื่องจาก)มือข้างหนึ่งของผม ไม่ว่าง ๆ พระเถระย้อนถามว่า เป็นอะไร หรือ สามเณร ๆ เธอลำดับความเป็นไปนั้นตั้งแต่ต้น ๆ พระเถระ พอได้ฟังเท่านั้น หดหู่ใจ จึงกล่าวว่า โอ้ เราทำกรรมหนักนักแล้ว จึงกล่าว(ต่อไป) ว่ายกโทษให้ฉันด้วยเถิด พ่อสัตบุรุษ ข้อนั้นฉันไม่รู้(จริง ๆ) ของงเป็นที่พึงด้วยเถิด จึงนั่งกระโห่ประคองอัญชลีแทบเท้าของเด็กอายุ ๘ ขวบ ๆ

๒. ลำดับนั้น สามเณรบอกกะพระเถระนั้นว่า ท่านขอรับ กระผมมิได้พูดเพื่อต้องการคำขอโทษนั้น กระผมเพียงตามรักษาจิตของท่าน จึงพูดออกไปอย่างนี้ ในเรื่องนี้ ท่านมิได้มีโทษ(ใด ๆ)ถึงกระผมเอง ก็ไม่มีโทษ นั้นเป็นโทษของวิภวัญญะฝ่ายเดียว ท่านอย่าคิด(มาก)ไปเลย กระผมรักษาความร้อนใจของท่านเอาไว้แน่แลจึงมิได้บอกเรื่องนี้ ฯ พระเถระ แม้สามเณรจะคลายให้เบาใจอยู่ ก็ยังไม่สบายใจ(อยู่ดี) เกิดความสลัดใจ รวบรวมกัณฑ์ของสามเณรเดินไปสำนักพระบรมศาสดา ฯ แม้พระบรมศาสดา ประทับนั่งทอดพระเนตรการมาของพระเถระนั้นเหมือนกัน ฯ พระเถระนั้น ไปแล้ว ถวายบังคมพระบรมศาสดาแล้ว กระทำการสนทนาเป็นที่บันเทิงรื่นเริงใจเฉพาะกับพระบรมศาสดาแล้ว อันพระบรมศาสดาตรัสถามว่า เธอพอทนได้หรือ ภิกษุ ความไม่ผาสุกที่รุนแรงอะไร ๆ ไม่มีหรือ จึงกราบทูลว่า พอทนได้ พระเจ้าข้า ความไม่ผาสุกที่รุนแรงอะไร ๆ ของข้าพระองค์ ไม่มี ก็อีกอย่างหนึ่งแล คนอื่น ผู้มีพระคุณอย่างสิ้นเหลือ เหมือนสามเณรเด็กรูปนี้ ข้าพระองค์ไม่เคยเห็นเลย ฯ พระบรมศาสดาตรัสถามว่า สามเณรรูปนี้ ทำอะไร(ให้)เล่า ภิกษุ ฯ พระเถระนั้น กราบทูลเรื่องราวที่เป็นไปนั้นทั้งหมดตั้งแต่ต้นแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว กราบทูลว่า พระเจ้าข้า สามเณรรูปนี้ ข้าพระองค์ขอโทษอยู่อย่างนี้ (กลับ)กล่าวกะข้าพระองค์อย่างนี้ว่า ในเรื่องนี้ โทษของท่านไม่มีเลย โทษของผมนั้นไม่มี นั้นเป็นโทษของวิภวัญญะอย่างเดียว ขอท่านอย่าคิด(มาก)เลย สามเณรปลอบข้าพระองค์ให้เบาใจ ด้วยประการฉะนี้แน่แล ไม่กระทำความโกรธ ไม่กระทำความประทุษร้าย ในข้าพระองค์แม้แต่น้อย บุคคล ผู้สมบูรณ์ด้วยคุณ เห็นปานนี้ ข้าพระองค์ไม่เคยเห็นแล้ว พระเจ้าข้า ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. เถโร ปน ปุณฺณชฺชโน นิปนฺนมคฺโตเยว นิททํ โอกกมิฯ สามเณโร
จินฺเตสิ อชฺช เม อุปชฺฌายเณ สทฺธิ คติโย ทิวโส เอกเสนาสเน วสนฺตสฺส
สเจ นิปชฺชิตฺวา นิททายิสฺสามิ เถโร สหเสยฺมํ อาปชฺชเชยฺย นิสินฺนโกว
วิตินาเมสฺสามิมิตฺติ อุปชฺฌายสฺส มลฺลจกสมิเป ปลลงฺกํ อาภุชิตฺวา นิสินฺนโกว
รตฺตี วิตินาเมสิฯ เถโร ปจฺจุสกาเล ปจฺจุจฺจุจาย สามเณรํ นิกฺขมาเปตฺตุ
วฏฺฐตฺติติ มลฺลจกปลฺลเส จิตํ วิชฺณี กเหตุวา วิชฺณีปตฺตคกสฺส อคฺเคน สามเณรสฺส
กฏฺฐสารถํ ปหริตฺวา วิชฺณี อุทฺธํ อุกฺขิปนฺโต สามเณร พหิ นิกฺขมาติ
อาหฯ วิชฺณีปตฺตโก อุกฺขิมฺหิ ปฏฺวิหณฺณิฯ ดาวเทว อุกฺขิ ภิชฺชิฯ โส
กิ ฆนฺเตติ วตฺวา อุกฺกจาย พหิ นิกฺขมาติ วุตฺเต อุกฺขิ เม ฆนฺเต ฆนฺนนฺติ
อวตฺวา เอเกน หตฺเถน ปฏฺวิจฺฉาเทตฺวา นิกฺขมิฯ วตฺตกรณฺกาเล จ ปน
อุกฺขิ เม ฆนฺนนฺติ คฺคณฺหิ อนิสิตฺติตฺวา เอเกน หตฺเถน อุกฺขิ กเหตุวา
เอเกน หตฺเถน มุฏฺฐิจสมฺมุชฺชนิ อาทาย วจฺจกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
สมฺมุชฺชิตฺวา มุชฺชโรนฺทกฺก
ทนฺตคกฺก
ททมาโน เอเกน หตฺเถน อทาสิฯ อถ นํ อุปชฺฌาโย อาห
อสิกฺขิโต วตฺยํ สามเณโร อาจริยฺอุปชฺฌายานํ เอเกน หตฺเถน ทนฺตคกฺกฺก
ทาคฺคํ ลภตฺติติฯ ชานามํ ฆนฺเต น เอตํ วตฺตนฺติ เอโก ปน เม หตฺโถ น
คฺคฺก
คฺคฺก
กิ สามเณราติฯ โส อาทิตฺโต ปฏฺจาย ตํ ปวตฺตี อาโรเจสิฯ
เถโร สุตฺวาว สํวิคฺคฺก
อโห มยา ภาริยํ กมฺมํ กตฺนฺติ วตฺวา ขมาหิ
เม สปฺปฺปฺริส นาทเมตํ ชานามิ อวสฺสโย โหหิตฺติ อณฺชสิ ปคฺคฺคฺยห
สฺตตฺตวสฺสติกทารกสฺส ปาทมฺมุเต อุกฺกฺกฺกฺกฺกํ นิสิตฺติฯ

๒. อถ นํ สามเณโร อาห นานํ ฆนฺเต เอตทตฺถาย กเถสิ
คฺคฺกฺกฺกฺกํ จิตฺตํ อนฺนรฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
มยา เอวํ วุตฺตํ น เอตฺถ คฺคฺกฺกฺกํ โทโส
อคฺคฺก
น มยํ วฏฺฐสฺสเวโส โทโส มา จินฺตยิตฺถ มยา คฺคฺกฺกฺกํ วิปฺปฏิสารถ

รกขนเตเนว นาโรจิตนติ ฯ เถโร สามเณเรน อสฺสาสิยมาโนปี อนสฺสาสิตฺวา
 อฺปฺปนฺนํสํเวโค สามเณรสฺส ฅณฺฑํ คเหตุวา สตฺถุ สนฺตํ ปายาสี ฯ
 สตฺถาปีสฺส อากมณํ โอลเณโตว นิสีทิ ฯ โส คนฺตฺวา สตฺถารํ
 วนฺทิตฺวา สตฺถารา สทฺธิ ปรุสฺสมโหมทํ กตฺวา ขมนิยํ เต ภิกฺขุ น
 กิลฺลจฺจ อติเรกํ อผาสุกํ อตฺถิติ ปุจฺฉิตฺวา อห ขมนิยํ ฅนฺเต นตฺถิ เม
 กิลฺลจฺจ อติเรกํ อผาสุกํ อปีจฺจ โข ปน เม อยํ ทหรสามเณโร วีย
 อณฺโณ อติเรกคฺุณฺเณ น ทิฏฺฐปฺพุทฺติ ฯ ก็ ปน อิมินา กตํ ภิกฺขุติ ฯ
 โส อาทิตฺวา ปุฏฺฐาย สพฺพนฺตํ ปวตฺตี ฅควโต อโรเจตฺวา อห เอวํ
 ฅนฺเต มยา ขมาปียมาโน มํ เอวํ วเทสิ เนเวตฺถ ฅุมฺหากํ โทโส อตฺถิ
 น มยฺหํ วฏฺฐสฺเสวโส โทโส ฅุมฺเห มา จินฺตยิตฺถาติ อติ มํ อสฺสาเสสิยว
 มยิ เนว โกปี น โทสมกาสิ น เม ฅนฺเต เอวรูปุ ฅุณฺสมปฺนโน
 ทิฏฺฐปฺพุทฺติ ฯ